

Conceptul Programului activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2023

Curtea de Conturi a Republicii Moldova este instituția supremă a statului care realizează auditul public extern al sectorului public. Auditul Curții de Conturi are ca scop asigurarea faptului că cei însărcinați cu guvernarea sunt responsabili pentru administrarea și utilizarea resurselor publice.

Rezultatele auditului public sunt o sursă credibilă de informații independente și obiective pentru public, Parlament și alte părți interesate cu privire la neregulile și abaterile de la cadrul normativ-legal, valoarea informațiilor financiare prezentate, performanța sectorului public etc.

În aceste condiții, este extrem de important să fie aplicat un sistem corespunzător de prioritizare a activităților de audit, procesului de formulare, selectare și aprobare a tematicilor de audit revenindu-i un rol esențial în asigurarea unei activități eficiente a Curții de Conturi.

În scopul eficientizării activității de audit public extern, conform obiectivelor sale strategice¹, Curtea de Conturi aplică un sistem coerent de prioritizare a misiunilor de audit în baza domeniilor cu risc și interes sporit pentru părțile interesate. În acest sens, Curtea a instituit un proces comprehensiv de formulare, selectare, planificare și aprobare a tematicilor de audit, care asigură elaborarea unui program anual de audit performant, oportun și relevant așteptărilor publicului larg.

Curtea este cunoscută în mod tradițional pentru supravegherea cheltuielilor publice, care este o parte esențială a portofoliului său de audit. Astfel, conform mandatului său constituțional², dar și legal³, Curtea de Conturi se angajează **anual** să realizeze:

- audituri financiare, pentru a evalua fiabilitatea și acuratețea raportărilor financiare ale entităților publice (*în special privind executarea BS, BASS, FAOAM și bugetelor ministerelor*) și,
- audituri de conformitate și ale performanței, pentru a evalua legalitatea și eficiența utilizării și gestionării resurselor publice.

În luna iunie 2022, pe site-ul oficial al instituției (www.ccrm.md) a fost plasat anunțul de colectare a propunerilor de tematici pentru Programul activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2023. Concomitent, au fost remise scrisori de solicitare a propunerilor în adresa Parlamentului, Comisiei parlamentare de control al finanțelor publice, Guvernului și Președinției. Totodată, pe pagina de Intranet a fost creat un

---

¹ Strategia de audit a Curții de Conturi pe anii 2022-2023.

² Art.133 din Constituția Republicii Moldova.

³ Art.32 din Legea privind organizarea și funcționarea Curții de Conturi a Republicii Moldova nr.260 din 07.12.2017 (în continuare – Legea nr.260 din 07.12.2017).

compartiment dedicat planificării anuale pentru colectarea propunerilor de la angajații instituției.

Conform procedurilor interne, colectarea propunerilor de tematici a fost realizată în două etape. Au fost selectate **80** de propuneri, inclusiv *misiunile de audit obligatorii și cele tranzitorii din anul 2022 și, respectiv, pentru anul 2024*.

Astfel, proiectul Programului activității de audit al Curții de Conturi pe anul 2023 a fost elaborat în așa fel încât să se asigure respectarea termenelor legale⁴ stabilite și să se acopere:

- mandatul de audit financiar anual obligatoriu⁵;
- domeniile sectorului public cu un impact pronunțat asupra vieții cetățenilor (sănătate, învățământ, mediu, energetic);
- proiecte finanțate din surse externe în domeniile de sănătate și educație, asumate în cadrul angajamentelor internaționale;
- misiuni de audit și follow-up relevante, ținând cont de frecvența și gravitatea neregulilor constatate în cadrul misiunilor anterioare ale Curții;
- etc.

Totodată, pentru a evita suprapunerea activităților de control public, ținând cont de scopul activităților realizate și mandatul instituțional, Curtea de Conturi a examinat *Programul de activitate al Inspecției Financiare (MF)*, aprobat pentru semestrul I 2023, și a selectat misiuni de audit relevante sectorului public și corespunzătoare așteptărilor cetățenilor și altor părți interesate.

Programul anual al activității de audit

În scopul asigurării calității activității de audit public extern, reieșind din resursele disponibile, tipul misiunilor de audit și complexitatea acestora, Curtea de Conturi a inclus în Programul activității de audit pe anul 2023, **66 de misiuni**, din care: **34** de misiuni de audit **financiar**, **21** misiuni de audit al **conformității**, **8** misiuni de audit al **performanței** și **3** misiuni de **follow-up**. Din cele 66 de misiuni, **48 sunt tranzitorii: 25 fiind inițiate în anul 2022, netranzitorii – 17 misiuni, și 24 – tranzitorii în anul 2024**. Totodată, în cazul disponibilității unor resurse suplimentare, au fost propuse și incluse în lista misiunilor de audit opționale *14 misiuni de audit de rezervă*.

Portofoliul de audit al Curții de Conturi pe anul 2023 va cuprinde misiuni obligatorii, complexe și transversale, inclusiv:

- ❖ *auditori privind executarea în anul 2022 a bugetelor consolidate a 13 ministere (27,03 miliarde lei)*. Auditul Curții de Conturi asupra rapoartelor financiare ale

⁴ Art.6 din Legea nr.260 din 07.12.2017: „Curtea prezintă Parlamentului Rapoartele anuale privind executarea bugetului de stat, a bugetului asigurărilor sociale de stat și a fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală pentru anul bugetar încheiat”.

⁵ Art.32 alin.(3) din Legea nr.260 din 07.12.2017.

ministerelor, consumatoare ale celor mai mari resurse financiare publice, este necesar pentru fortificarea disciplinei financiar-bugetare în sectorul public și are ca scop contribuirea la consolidarea bunelor practici de evidență și de raportare financiară în autoritățile publice.

Concomitent, în cadrul acestor misiuni de audit, Curtea își mai propune să abordeze transversal unele aspecte problematice ce țin de gestionarea crizei refugiaților ca urmare a conflictului din țara vecină, care va permite identificarea lacunelor și determinarea nivelului de pregătire a statului în gestionarea unei astfel de situații;

- ❖ ***audituri privind executarea în anul 2022 a: Bugetului de Stat (57,9 miliarde lei), Bugetului asigurărilor sociale de stat (33,0 miliarde lei), Fondurilor asigurării obligatorii de asistență medicală (12,3 miliarde lei);***
- ❖ ***auditul conformității asupra utilizării resurselor financiare publice alocate pentru administrarea sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat în perioada 2020-2022;***
- ❖ ***auditul conformității asupra modului de formare, administrare și întrebuințare a resurselor financiare publice și a patrimoniului public de către Procuratura Generală, Consiliul Superior al Procurorilor, Biroul Național de Statistică, Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal și Institutul Național al Justiției în perioada 2018-2022;***
- ❖ ***auditul conformității privind subvențiile acordate Moldsilva în anii 2022 și 2023, în scopul neadmiterii majorării prețurilor la lemnul de foc comercializat către populație pentru sezonul rece;***
- ❖ ***auditul conformității asupra procesului de import, autorizare și livrare a medicamentelor și dispozitivelor medicale în Republica Moldova;***
- ❖ ***auditul performanței asupra implementării prevederilor Strategiei de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030);***
- ❖ ***auditul performanței privind Programul „Prima casă”, care va elucida dacă instituțiile/autoritățile statului responsabile de implementarea Programului de stat „Prima casă” au asigurat eficiența utilizării resurselor bugetare în scopul atingerii rezultatelor scontate. Conform informației plasate de MF pe pagina web la 08.11.2022, de la lansarea Programului de stat „Prima casă” până în prezent au fost procurate 8.081 de locuințe. Suma totală a creditelor acordate de către bănci este de 4,42 miliarde lei, iar valoarea totală a garanțiilor active constituie 2,1 miliarde lei;***
- ❖ ***auditul performanței privind gestionarea resurselor financiare din Fondul Național de Dezvoltare Regională pentru anii 2020-2023.*** Fondul se formează din alocațiile anuale de la bugetul de stat, ca poziție distinctă pentru politica de dezvoltare regională, precum și din alte surse. Quantumul Fondului este de 1% din veniturile bugetului de stat, aprobat prin Legea bugetului de stat pentru anul respectiv. Alocațiile anuale din bugetul public național pentru Fondul de Dezvoltare

Regională au constituit: 220 milioane lei în 2020, 183,9 milioane lei în 2021 și 928,6 milioane lei în 2022;

- ❖ ***auditul conformității asupra investițiilor și reparațiilor capitale efectuate de către unele unități administrativ-teritoriale de nivelul I și de nivelul II în anul 2021.*** Valoarea procurărilor și investițiilor în mijloace fixe, precizate în bugetele UAT pentru anul 2021, a constituit cca 5 miliarde lei. În acest context, se atestă o lipsă permanentă a capacităților APL de gestionare corectă și eficientă a mijloacelor publice, aceasta reprezentând un risc privind dezafectarea mijloacelor bugetare alocate pentru investițiile și reparațiile capitale, precum și executarea calitativă a lucrărilor contractate;
- ❖ ***auditurile proiectelor „Reforma învățământului în Moldova” și „Modernizarea sectorului sănătății în Republica Moldova”,*** vor permite evaluarea utilizării mijloacelor financiare oferite prin intermediul instrumentelor de finanțare externă (*Reforma învățământului – 36,0 milioane dolari SUA, și Modernizarea sectorului sănătății – 8,6 milioane dolari SUA*);
- ❖ ***auditul performanței privind activitatea reprezentanților statului în consiliile de administrare ale întreprinderilor de stat și ale societăților comerciale cu capital de stat;***
- ❖ ***auditi ale sistemelor informaționale*** (Sistemul informațional „Vulnerabilitatea Energetică” (SIVE), Sistemul informațional integrat automatizat în domeniul migrației și azilului (SIAMA));
- ❖ ***audit de follow-up în domeniul social,*** și anume cu privire la implementarea recomandărilor din *Raportul auditului conformității asupra implementării Proiectului de construcție a locuințelor pentru păturile socialmente vulnerabile; Raportul auditului performanței privind realizarea Programului național de combatere a hepatitei; Raportul auditului performanței cu tema: „În ce mod resursele investite în dezvoltarea și implementarea Sistemului Informațional de Management în Educație (SIME) asigură realizarea scopului stabilit și cum poate fi acesta îmbunătățit pentru atingerea impactului scontat?”* și a.

La elaborarea și înaintarea de către DGA a propunerile la Programul activității de audit s-a ținut cont de următoarele:

- *prin auditul financiar:*
  - contribuim în perspectivă la consolidarea bunelor practici de evidență și de raportare financiară în autoritățile publice;
  - urmărim și ținem cont de reformele realizate în sectorul public și, în principal, în domeniul contabil și al managementului financiar;
  - inițiem misiunile de audit anuale obligatorii la ministere, astfel ca să asigurăm finalizarea acestora în termene rezonabile, pentru a fi raportate părților interesate;

- depunem efort pentru a realiza misiunile de audit financiar calitativ și în deplină concordanță cu standardele internaționale ale instituțiilor supreme de audit etc.
- *prin auditul conformității:*
- optăm pentru o abordare sistemică (transversală) a problemelor de conformitate;
- creștem calitatea managementului sectorului public;
- încurajăm managerii sectorului public să respecte în mod corespunzător cerințele legale în cadrul gestionării fondurilor publice încredințate;
- ne concentrăm pe problemele de anvergură și înaintăm recomandări de îmbunătățire a situațiilor constatate;
- acordăm o atenție deosebită riscurilor de fraudă și corupție etc.
- *prin auditul performanței:*
- promovăm, în mod constructiv, o guvernare economică eficientă și eficace;
- contribuim la îmbunătățirea gestiunii instituțiilor publice și la reducerea riscurilor că resursele publice vor fi utilizate ineficient;
- oferim răspunsuri la astfel de întrebări, precum: s-a adăugat valoare?; s-a îmbunătățit performanța?; este posibil ca banii să fie cheltuiți mai bine sau mai înțelept?
- ne concentrăm resursele de audit limitate asupra domeniilor care au impact major asupra vieții cetățenilor obișnuiți;
- contribuim la sporirea responsabilității și transparenței autorităților publice etc.

Ca oricare activitate operațională, auditul public extern este amenințat de riscuri. Pentru a asigura implementarea cu succes a activităților de audit planificate, responsabilii de audit au identificat *riscurile* care ar putea afecta realizarea în termen a activităților de audit din Programul pentru anul 2023, cum ar fi:

- extinderea termenelor de prezentare a rapoartelor financiare anuale de către entitățile auditate;
- problemele de sănătate ale personalului de audit și extinderea stării de urgență în țară, cu consecințele ce pot surveni concomitent;
- tergiversarea prezentării de către entitățile auditate a materialelor, documentelor, informațiilor, datelor etc., solicitate de către echipele de audit;
- solicitări ad-hoc, prin prisma prevederilor cadrului legal etc.

Pentru a gestiona aceste riscuri, Curtea de Conturi implementează politici moderne orientate spre consolidarea instituțională și ridicarea nivelului de responsabilitate și profesionalism al angajaților săi, prin:

- conformarea activității de audit la standardele internaționale și bunele practici privind auditurile financiare, ale conformității și ale performanței;
- respectarea prevederilor actelor normativ-metodologice interne aferente activității de audit;

- implementarea și asigurarea, pentru toate tipurile de audit, a controlului calității;
- dezvoltarea și consolidarea continuă a abilităților profesionale ale personalului cu atribuții de audit;
- colaborarea rezultativă și continuă cu experții care acordă asistență în cadrul proiectelor UE și Curtea de Conturi;
- consolidarea conlucrării cu organele de drept, prin informarea și remiterea materialelor de audit care conțin informații privind suspiciunea de fraudă, a căror examinare ține de competența acestor organe;
- dezvoltarea relațiilor cu comisia parlamentară de profil (CCFP) și cu alte comisii parlamentare.

În conformitate cu Programul activității de audit aferent ciclului anual de audit (septembrie 2022 – septembrie 2023), *concluziile și observațiile Curții de Conturi asupra modului de formare, de administrare și de întreținere a resurselor financiare și a patrimoniului public* vor fi sintetizate în **Raportul anual 2022**⁶, care va fi prezentat Parlamentului până la 15 septembrie 2023.

---

⁶ Art.6 alin.c) din Legea nr.260 din 07.12.2017.